EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.12.2017
COM(2017) 775 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määruse (EL) nr 70/2012 (kaupade autovedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta) täitmise kohta

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS 2
1.1. Aruande eesmärk 2
1.2. Õigusraamistiku taust 2
1.3. Poliitikaraamistik 2
1.4. Liikmesriikide ja teiste riikide hõlmatus 3
2. MÄÄRUSE TÄITMISE JÄRELEVALVE 4
2.1. Õiguslike kohustuste täitmine 4
2.2. Liikmesriikides kasutatavad andmete kogumise meetodid 4
2.3. Liikmesriikide halduskoormus 4
2.4. Halduskoormuse vähendamine ja lihtsustamine 5
2.5. Andmete valideerimine ja laekunud statistiliste andmete kvaliteet 5
2.6. Liikmesriikide metoodikaalane toetamine 6
3. STATISTILISED TULEMUSED 7
3.1. Autokaubaveo suundumused Euroopa Liidus 7
3.2. Andmete avaldamine 7
3.2.1. Eurobase'i jaotustabelid 7
3.2.2. Väljaanded 7
4. AUTOKAUBAVEO STATISTIKA ARENDAMINE 8
5. JÄRELDUSED 8

SISSEJUHATUS

1.1. ARUANDE EESMÄRK

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määruse (EL) nr 70/2012 (kaupade autovedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta)[1] artiklis 7 on ette nähtud, et komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule 31. detsembriks 2014 ja edaspidi iga kolme aasta järel aruande määruse rakendamise kohta. Käesolev aruanne on järjekorras teine, mis on nimetatud nõude täitmiseks koostatud.

Aruandes esitatakse õigusakti taust, poliitikaraamistik ja kohaldamisala. Peale selle käsitletakse selles õigusakti rakendamisega seotud küsimusi ja saavutatud statistilisi tulemusi. Viimastes jagudes käsitletakse esimeses aruandes esitatud autovedude edasise arendamise ettepanekute järelmeetmeid.

1.2. ÕIGUSRAAMISTIKU TAUST

Määrusega (EL) nr 70/2012 sõnastati uuesti nõukogu 25. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1172/98 ja selle hilisemad muudatused, et viia maanteetransporti käsitlevate andmete kogumise õiguslik alus vastavusse Lissaboni lepingu sätetega. Sellisena on määrus samm edasi ELi transpordistatistika arengus. Sellega nähakse ette õiguslik alus autokaubavedu käsitlevate eri andmete kogumiseks. Nõudes, et autokaubaveo-ettevõtjate uuringute üksikandmed saadetaks komisjonile, rõhutab see ka statistilise teabe kvaliteedi ja võrreldavuse olulisust.

Määruse (EL) nr 70/2012 eesmärk on tagada, et komisjonile, teistele ELi institutsioonidele ja liikmesriikide valitsustele esitatakse autokaubaveo ulatuse ja arengusuundumuste kohta võrreldavaid, usaldusväärseid, ühtlustatud, korrapäraseid ja terviklikke statistilisi andmeid. Neid andmeid on vaja ELi poliitika kujundamiseks, jälgimiseks ja hindamiseks.

Liikmesriigid esitavad teabe komisjonile üksikandmete vormis: see võimaldab tingimusel, et on tagatud konfidentsiaalsus, pakkuda kasutajatele eri muutujate kombinatsioone sisaldavaid statistilisi tabeleid.

Määruse (EL) nr 70/2012 eesmärk oli võimalikult vähendada veoettevõtete koormust. Andmete kogumise aluseks on valikuuring; seega küsitakse teavet vaid sõidukite valimi ja piiratud ajavahemiku (tavaliselt nädal) kohta. Liikmesriigid võivad jätta uuringust välja teatava künnise alla jäävate sõidukitega tehtud veod[2].

1.3. POLIITIKARAAMISTIK

Ühise transpordipoliitika väljatöötamiseks on vaja põhjalikke teadmisi autokaubaveo ulatuse ja arengu kohta.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määrus (EL) nr 70/2012 kaupade autovedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 032, 3.2.2012, lk 1–18.

[2] Iga liikmesriik võib jätta käesoleva määruse reguleerimisalast välja kaubaveomootorsõidukid, mille kandevõime või suurim lubatud täismass on kindlaksmääratud piirmäärast väiksem. Nimetatud piirmäär ei või üksiku mootorsõiduki kandevõime puhul ületada 3,5 tonni ja suurima lubatud täismassi puhul 6 tonni.

Poliitika tähtsus on suur: valges raamatus „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas”[3] määratletakse kümme konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi eesmärki (kriteeriumidena, mida järgides saavutada kasvuhoonegaaside heite vähendamine 60 % võrra). Vaja on üksikasjalikku autokaubaveo statistikat, et jälgida edusamme teatavate eesmärkide saavutamisel (nt eesmärk asendada 2030. aastaks 30 % autokaubavedudest, mis on pikemad kui 300 km, muude transpordiliikidega).

Ühtse transpordipoliitika raames komisjonile määratud ülesannete täitmiseks vajab ta võrreldavaid, usaldusväärseid, üheaegselt ja korrapäraselt kogutud ja täielikke andmeid liidus registreeritud sõidukitega toimuva kaupade autoveo ulatuse ja arengu ning nendel vedudel kasutatavate sõidukite kasutusastme kohta.

Määruse (EL) nr 70/2012 alusel kogutud andmed on samuti äärmiselt kasulikud kutseorganisatsioonide, transpordiettevõtjate, maanteetranspordi valdkonnas tegutsevate teadlaste ja spetsialistide jaoks, sest turu põhjalik tundmine aitab parandada kõnealuse sektori ettevõtete konkurentsivõimet.

1.4. LIIKMESRIIKIDE JA TEISTE RIIKIDE HÕLMATUS

Määrust (EL) nr 70/2012 kohaldatakse vahetult ja tervikuna kõikides liikmesriikides.

Selles nähakse ette, et kõik liikmesriigid esitavad andmeid. Määruse artikli 1 lõike 3 kohaselt on ainus erand Malta, võttes arvesse Maltal registreeritud selliste kaubaveosõidukite väikest arvu, millel on ühenduse tegevusloa tõestatud koopia. Sisuliste ja usaldusväärsete andmete kogumine väikeselt arvult sõidukitelt oleks Malta ettevõtetele ebaproportsionaalselt suur koormus.

Andmeid esitavad ka kaks EFTA riiki – Norra ja Šveits.

[3] KOM(2011) 144, 28.3.2011.

2. MÄÄRUSE TÄITMISE JÄRELEVALVE

2.1. ÕIGUSLIKE KOHUSTUSTE TÄITMINE

Määruses (EL) nr 70/2012 määratletud andmete esitamise kohustuse täitmise tase on väga kõrge. Kõik liikmesriigid esitasid nõutud andmed, vaid üksikute hilinemistega peamiselt infotehnoloogiliste muudatuste tõttu riiklikul tasandil. See võimaldab koostada kvaliteetset ja usaldusväärset autokaubaveo statistikat Euroopas.

2.2. LIIKMESRIIKIDES KASUTATAVAD ANDMETE KOGUMISE MEETODID

Määruses (EL) nr 70/2012 sätestatud metoodika on ühiseks raamistikuks ühtlustatud andmekogumise ja andmete võrreldavuse tagamiseks.

Komisjon kogub teavet riikide andmekogumise metoodika (registrite kasutamine, valimi koostamise metoodika, ulatus jne) kohta iga kolme aasta tagant ning avaldab selle dokumendis: „Liikmesriikide ja kandidaatriikide autokaubaveo uuringutes kasutatav metoodika“.

2.3. LIIKMESRIIKIDE HALDUSKOORMUS

Määruse (EL) nr 70/2012 eesmärk on minimeerida liikmesriikide koormust. Enamikus aruandvates riikides ei olnud vaja erimeetmeid võtta, sest olemasolevad menetlused vastasid andmete kogumise nõuetele. Komisjon kogus andmeid ka vastanute koormuse kohta.

Üldiselt suutsid vaid mõned liikmesriigid määruse täitmisest tulenevat koormust täpselt hinnata. Sellegipoolest sai teha järgmised järeldused:

- Suur enamik vastanud riike leidis, et korrapärase andmeesitusega kaasnev töökoormus on vastuvõetav.
- Andmekogumise koormus kõigub riikide vahel märkimisväärselt, eriti sõltuvalt nende olemasolevatest riiklikest andmekogumissüsteemidest. Täpsemalt paistab selle kohta teavet esitanud riikide valimi alusel, et:
    - vastanutel kulus kogu vaatlusperioodi andmete edastamiseks ühe sõiduki (koos sõitudega) kohta, sõltuvalt kasutatud andmekogumissüsteemist, keskmiselt umbes 10 kuni 45 minutit;
    - vastanutel kulus kogu vaatlusperioodi andmete edastamiseks ühe sõiduki (tegevuseta) kohta keskmiselt umbes 2 kuni 7 minutit;
    - võimalus andmeid koguda ja saata elektrooniliselt vähendab märkimisväärselt vastajate aruandluskoormust.

Tuleb märkida, et määruse (EL) nr 70/2012 alusel läbi viidavast andmekogumisuuringust tulenevat koormust kompenseerib sellest saadav statistika. Täpsemalt:

- komisjon haldab iga liikmesriigi esitatud konfidentsiaalseid riiklikke üksikandmeid ja koostab üksikasjalikud riiklikud andmed (D-tabelid). Nende tabelite kaudu saab iga aruandev riik täielikku statistilist teavet kõigi maanteeveoga seotud toimingute, sealhulgas teistes ELi riikides (v.a Maltal), Šveitsis ja Norras registreeritud veoautodega tehtud toimingute kohta tema territooriumil. Tänu kõnealuse määruse rakendamisele ja komisjoni teenustele ei tule riiklikul tasandil välismaiste veoautode kohta andmeid koguda.

- Osalevatel riikidel on koostatud statistika vastu suur huvi, uuringutulemusid pakuvad lisaväärtust ja on tähtsad Euroopa autokaubaveo turu seireks.
- Teabe kogumine ja haldamine üksikandmete tasandil tagab paindlikkuse ELi konkreetsete, statistiliste andmete olemasolu nõudvate poliitiliste vajaduste rahuldamisel viivituseta ja täiendavate jõupingutusteta riiklikul tasandil. Sellist teavet on tihti tarvis poliitikatalitustele aruannete koostamiseks või asjakohaste õigusaktide ja poliitiliste eesmärkide hindamiseks.

2.4. HALDUSKOORMUSE VÄHENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Komisjon tegeleb pidevalt halduskoormuse vähendamise ja lihtsustamisega. Komisjon võtab koostöös riiklike statistikaametitega liikmesriikide tagasiside alusel meetmeid riiklike ametiasutuste ja uuringu jaoks andmete esitajate andmekogumis- ja aruandluskoormuse vähendamiseks. Kõnealuste meetmete hulka kuuluvad:

1. töövahendite arendamine, et hõlbustada üksikasjalike piirkondlike (NUTS 3) andmete edastamist;
2. automatiseeritud üksikandmete edastamise ja valideerimise vahendite ja menetluste väljatöötamine, et anda liikmesriikidele tagasisidet andmete kvaliteedi ja andmekogumites esinenud konkreetsete vigade kohta;
3. edendustegevus ja abi elektrooniliste küsimustike ja veebipõhiste aruandlussüsteemide rakendamisel riiklikul tasandil;
4. regulaarsete kohtumiste korraldamine liikmesriikide riiklike ekspertide (töökonnad ja rakkerühmad) ja Euroopa naabruses asuvate riikide ekspertidega, et vahetada kogemusi ning arutada andmete kvaliteeti, probleeme ja lahendusi.

2.5. ANDMETE VALIDEERIMINE JA LAEKUNUD STATISTILISTE ANDMETE KVALITEET

Samal ajal kui maanteekaubavedude uuringu läbiviimise kvaliteedi eest vastutavad liikmesriigid, võtab komisjon kõik meetmed, et tuvastada vead laekunud andmetes ning haldab tootlikku ja usaldusväärset IT-süsteemi andmete valideerimiseks ja töötlemiseks. Komisjon annab liikmesriikidele korrapäraselt tagasisidet küsimustes, mis võivad vajada edasist uurimist.

Andmeid esitavad riigid võtavad kõik põhjendatud meetmed vigade, eriti korduvate vigade kõrvaldamiseks. Valideerimisprotsess hõlmab kvartali- ja kuupõhist üksikandmete valideerimist ja aegridade kontrolli riikliku ja rahvusvahelise transpordi kohta ning kokku:

- *Üksikandmete valideerimine*: veatute andmekogumite koostamise tagamiseks saavad andmeid esitanud riigid iga andmeülekande kohta valideerimisaruande, et oleks võimalik kõik tuvastatud vead kergesti kõrvaldada. Tegemist on järkjärgulise protsessiga, kuni kõik vead on kõrvaldatud. Peale selle täiendab komisjon pidevalt oma valideerimiseeskirju, et need vastaksid muutuvatele vajadustele ja tagaksid kvaliteetse statistika koostamise.
- *Aegridade kontroll*: komisjon peab oluliseks leida enne andmete avaldamist üles aegridades esinevad võõrväärtused, sest autokaubaveo statistikat kasutatakse komisjoni erinevates aruannetes; samuti tehakse selle põhjal järeldusi autokaubaveo turu kohta. Komisjon nõuab selgesõnaliselt, et aruandvad riigid kinnitaksid

suundumusi, kui täheldatakse olulisi erinevusi. Vajaduse korral esitavad liikmesriigid läbivaadatud andmekogumid või selgitused aegridade märkimisväärsete kõikumiste kohta.

Vigade korral vaatavad kõik andmeid esitanud riigid andmed üle.

2.6. LIIKMESRIIKIDE METOODIKAALANE TOETAMINE

Autokaubaveo määruse rakendamiseks pakub komisjon liikmesriikidele pidevat metoodilist ja tehnilist tuge ja teeb jõupingutusi kvaliteetse andmete ja metaandmete infosüsteemi tagamiseks.

Pakkumaks aruandvatele riikidele metoodilist tuge määruse (EL) nr 70/2012 täitmisel, koostas komisjon kaks juhendit:

- *Autokaubaveo metoodika*,[4] mis on autokaubaveo statistika koostamise metoodiliseks aluseks liikmesriikides, kandidaatriikides ja EFTA riikides;
- *Liikmesriikide ja kandidaatriikide autokaubaveo uuringutes kasutatav metoodika*,[5] mis käsitleb aruandvates riikides läbi viidavate autokaubaveo uuringute metodoloogilisi aspekte.

[4] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications
[5] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-007?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications

3. STATISTILISED TULEMUSED[6]

3.1. AUTOKAUBAVEO SUUNDUMUSED EUROOPA LIIDUS

Autokaubavedu moodustab Euroopa Liidus lõviosa sisemaisest kaubaveost (umbes 75 % sellest näitajast on püsinud viimase kümne aasta jooksul suhteliselt stabiilsena). 2015. aastal suurenes ELi autokaubavedu tonnkilomeetrites võrreldes 2014. aastaga ligikaudu 2,4 %. Sellegipoolest oli see 7,6 % madalam kriisieelsest 2007. aasta tipptasemest ja vaid veidi üle 2010. aasta taseme (0,7 %).

Kohalike ettevõtjate teostatavad riigisisesed veod moodustavad umbes kaks kolmandikku kogu maanteevedudest, samal ajal, kui kabotaaži osakaal oli 2015. aastal umbes 3 %, st keskmiselt 3 % kõigist riigisisestest vedudest ELis teostavad välismaised vedajad.

ELi ühtse turu integratsiooni süvenemise tagajärjeks on rahvusvaheliste autovedude suurem kasv võrreldes riigisisestega. Aastatel 2005–2015 vähenesid riigisiseste vedajate poolt teostatud riigisiseste vedude tonnkilomeetrid 6,5 %, samal ajal kui rahvusvaheliste vedude (k.a kabotaaž) omad kasvasid 14,9 %.

3.2. ANDMETE AVALDAMINE

3.2.1. Eurobase'i jaotustabelid

Koondandmed laaditakse üles komisjoni (Eurostati) andmebaasi Eurobase niipea, kui need on läbinud valideerimiskontrolli. Kasutajad võivad saada üksikasjalikke statistilisi tabeleid, mis on avaldatud vastavalt komisjoni 30. detsembri 2002. aasta määrusele (EÜ) nr 6/2003 kaupade autovedu käsitleva statistika avaldamise kohta,[7] ja mis põhinevad määruse (EL) nr 70/2012 alusel saadetud andmetel, mis hõlmavad ajavahemikku alates 1999. aastast.

3.2.2. Väljaanded

Komisjon (Eurostat) avaldab lisaks artikleid väljaandes *Statistics Explained*[8] järgmistel teemadel:

- Üldised suundumused autokaubaveo valdkonnas
- Autokaubaveod sõidukite kaupa
- Autokaubaveod vedude kaupa
- Autokaubaveod kaubaliikide kaupa

Neid artikleid ajakohastatakse igal aastal, kui andmete kogumine vaatlusaasta kohta on lõpule viidud.

[6] Statistilised andmed ja suundumuste analüüs on avaldatud komisjoni (Eurostati) internetilehel: (http://ec.europa.eu/eurostat) ja komisjoni (DG MOVE) temaatilistes aruannetes: (https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/mobility-package-overview-of-the-eu-road-transport-market-in-2015.pdf)

[7] Komisjoni 30. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 6/2003 kaupade autovedu käsitleva statistika avaldamise kohta (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 001, 4.1.2003, lk 45–49).

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Transport

Kooskõlas komisjoni 17. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 557/2013, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta seoses juurdepääsuga konfidentsiaalsetele andmetele teaduslikul eesmärgil,[9] muudetakse üksikandmed autokaubaveo kohta anonüümseks ja tehakse need teadlastele uurimiseks kättesaadavaks.

4. AUTOKAUBAVEO STATISTIKA ARENDAMINE

2015.–2016. aastal toimus liikmesriikides mitmeid rakkerühmade ja töökondade kohtumisi, et uurida ja pakkuda välja andmete kvaliteedi tõstmise ja andmete kogumise koormuse vähendamise viise ning arutada kohustusliku tühisõiduandmete kogumise ja veoautode kütusekuluga seotud andmete kogumise teostatavust. Nende kohtumiste käigus tuvastati rida valdkondi, kus olemasolev oskusteave võib parandada andmete kvaliteeti ja vähendada andmete kogumise koormust:

- aruandlus mittekasutatavate sõidukite kohta,
- uuringuküsimustiku lihtsustamine,
- haldusandmete kasutamine,
- uuringutulemuste võrdlusanalüüs,
- uued uuringutulemuste aruandluse viisid.

Autokaubaveo statistika käsiraamatu uusimas versioonis esitles komisjon eespool loetletud valdkondade häid tavasid valitud liikmesriikidest. Need toetavad autokaubaveo statistika arengut, parandavad andmete kvaliteeti ning vähendavad aruandluskoormust. Liikmesriigid ei ole seni nõustunud kohustusliku tühisõiduandmete kogumise (praegu vabatahtlik) ja veoautode kütusekuluandmete kogumisega, sest need suurendavad aruandluskoormust. Samal ajal on viimastel aastatel täheldatud liikmesriikide vabatahtlikult esitatud statistika paremat kättesaadavust. Peale selle tehakse jõupingutusi üksikasjalikuma transpordisektori kütusekulustatistika koostamiseks energiastatistika valdkonnas, tagades üldise energiabilansi ühtsuse.

5. JÄRELDUSED

Määruse (EL) nr 70/2012 rakendamisel saadud kogemusi ja tulemusi võib lugeda üldiselt positiivseks. Nii riiklikul kui ka komisjoni tasandil statistika tootmiseks eraldatud vahendid on võimaldanud saavutada võrreldavaid ja kvaliteetseid tulemusi. Komisjon aitab liikmesriikidel määrust rakendada ja toota kvaliteetset statistikat. Komisjon on töötanud aruandvate riikide koormuse minimeerimiseks välja infosüsteemi ja seda hallanud ning tihendanud andmevahetust. Samuti on ta, avaldades teavet riikide heade tavade kohta, andnud juhiseid andmete kvaliteedi edasiseks parandamiseks ning andmete kogumise ja aruandluse koormuse vähendamiseks.

Määrus on osutunud tõhusaks ja tulemuslikuks vahendiks kvaliteetse, usaldusväärse ja võrreldava autokaubaveo statistika tootmisel nii ELi kui ka riiklikul tasandil, vältides

[9] Komisjoni 17. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 557/2013, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta seoses juurdepääsuga konfidentsiaalsetele andmetele teaduslikul eesmärgil ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 831/2002 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 164, 18.4.2013, lk 16–19).

mitmekordset tööd. Ühes liikmesriigis asendati riiklik autokaubaveo uuring määruse (EL) nr 70/2012 kohase autokaubaveo uuringuga. Komisjon kutsus ülejäänud liikmesriike üles seda eeskuju järgima. Koostatud statistikat kasutatakse korrapäraselt autokaubaveo poliitika seireks ja hindamiseks riiklikul ja ELi tasandil.